

Vargning

Kennet Öhlund

Vetenskapen, Vaccinet, Framsteget,

Utvecklingen, Medicin, Medicin, Liv, Liv,

Den Gröna Revolutionen, $E=mc^2$,

Borlaug, Mera Liv...

Textremsa

Kirurgen gjorde hål i mig

Mitt på mig, ovanför naveln. Och på sidan. Och på andra sidan

Jag sov. Jag drömde ingen dröm

Kirurgen gjorde sex små hål

Så drog kirurgen ur hålet vid naveln långsamt en textremsa ut

”The da Vinci Surgical System[®]”, började texten

Så läste kirurgen för mig från remsan allteftersom den drogs ut

”Vetenskapen, Vaccinet, Framsteget, Utvecklingen, Medicin, Medicin, Liv, Liv, Den Gröna Revolutionen, $E=mc^2$, Borlaug, Mera Liv...”

Länge drogs textremsan ur mig med Robotic-Assisted Surgery

Sist i remsan satt den sjuka prostatan fast.

Sen var den ur mig.

Livs chans!

Tack-o-tack!

Jag sov och rullades ut.

På golvet låg remsan kvar med baksidan upp.

”PFAS, Urfolksutrotning, Los Alamos, Klimatkris, Dronten, Garzweiler Tagebau, Triangelhandel, Dieltrin...”

Tack-o-tack-o-otack. Industriernas rytm.

Dödsrisk.

Rökt liv

Virus, lo, långben, sto.

Lav och al.

Tulpan och val.

Försök att vara, en sekund, en varelse av annat slag.

Kan du tänka tro och känna vad den känner?

Den är sitt jag, du är ditt jag?

Så, kan vi leva på och med och av varann och ändå – på nåt konstigt sätt – va vänner?

Världen är väl grön och stimmig rör sig sprattlar nog en ganska lång tid än.

Men att människor som vi är kvar där, det är inte givet.

Ta bort en pusselbit, en till en till – och sen?

Oj där rök så många att – till slut – rök liksom hela livet.

Hoppsan.

Det ville vi inte.

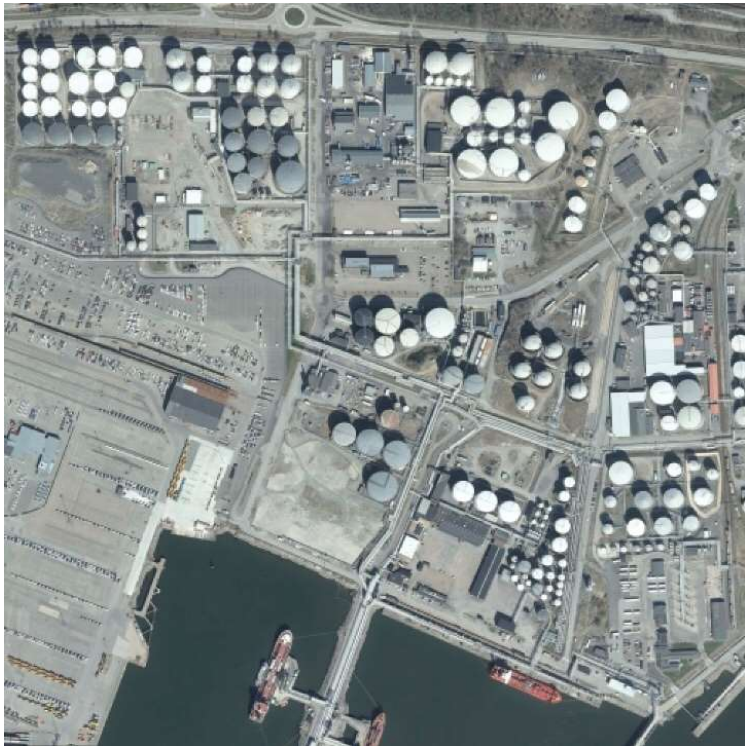
Det var inte med flit.

Skit.

Tror jag tralala.

Vargning

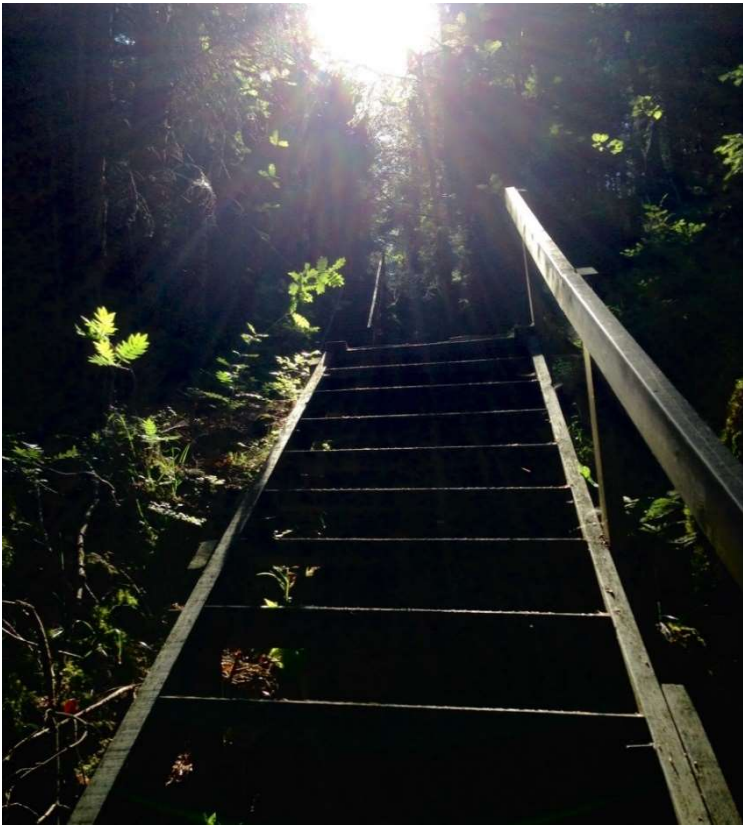
Man ropar om att vargen kommer – och vargen är verkligen på väg hela tiden (och den är väldigt väldigt stor) – men vargen springer rätt sakta, så den liksom glöms bort igen, gång på gång. “Njåe, den är väl ungefär där den var igår, väl? Jag minns inte precis...”

Energihamnen Göteborg, foto: Lantmäteriet

Rikta om

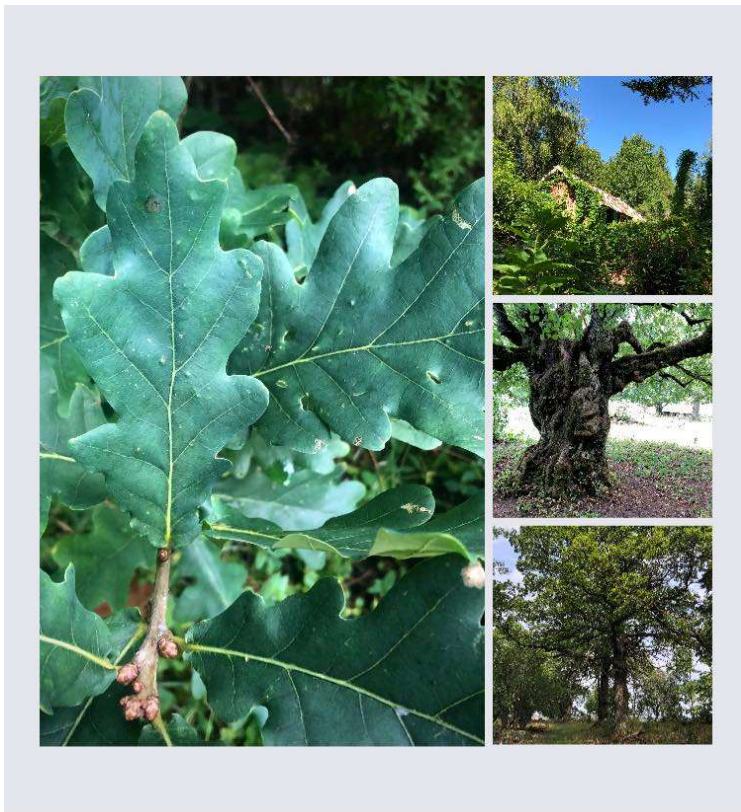
Ljus kan öppna en gång genom svart.
I solriket finns skuggan med.
Rikta blicken. Ge plats för sorg.
Rikta om. Hopp är en handling.
Rikta om.

Kvarkar och svarta hål

Hjärnan är som Hermiones väska. Liten på utsidan. Rymlig till oändlighet på insidan. Därinne plats för galaxer och kvarkar och svarta hål.

Och "vad ska vi äta till middag?"

Över och underverk

Detta är tröttsamt och underbart.
Jag har fått en så svår släng av förundran.

Det började med löven på en ek.
Jag tittade noga, helt nära.
På våren gör eken plötsligt och snabbt sina egna löv!

Av till synes ingenting. Ur luften. Och solen och vattnet och
näringsämnena.
Tar hjälp av markens svampar.
Så gör de andra träden samma.

Bygger en värld av grönska.
Bygger sig själva.
Bygger frön.
Bygger barn.
Bättre än magi.

Varje år.

Trädens öververk och underverk!

Jag fladdrar, vi fladdra

Flög in framför mina fötter.

Satt kvar medan jag tog två bilder.

Sedan fladdrade vi vidare, för att ordna med resten av våra sysslor för dagen.

Under tornseglare

Med gul regnjacka, som en signal mot himlen.

Som ett larm – vår tid är nu!

Sedan kan vi bara vila i evigheten och finna oss i framtidens dom.

Så fint att Greta Thunberg kom med på Postnords frimärksserie "Värdefull natur", tillsammans med tornseglarna.

"På hur långt håll som helst skiljer hon sig från svalorna på flygsättet: hon håller jämt vingarna rakt utspända, slår några hastiga slag och glider raskt fram med sin spolförmiga kropp. Ibland jaga några fåglar varandra eller sällskapsflyga och då drivs farten upp rent svindlande. Det är ett grant skådespel att se dem svänga förbi husknutarna".

Om tornseglare ur Erik Rosenbergs "Fåglar i Sverige", fälthandböckernas fälthandbok.

Samma vatten

Vi är vatten, vatten är vi.
Av samma vatten.
Vi lånar det.

Lyssna nära. Lyssna noga.
Bäcken viskar: Jag ska till viskande Viskan.
Blandas med det främmande, men ändå lika.

Visst viskar bäcken?

Jag hör.

Låna mina droppar.

Lämna dem sedan tillbaka!

Jordbrosbäcken nästa. Så Lillån. Förenas med Viskan. I Borås som nedsatte framgångens gifter. Djupasjön. Guttasjön. Dammarna i Viskafors, Svaneholm, Rydal, Kinna, som tämjer och hindrar strömmen för den elektriska strömmen. Lillån. Husån. Häggån. Slottsån. Surtan. Lillån. Skuttran. Alla ansluter. Sol och värme gör regn som återfaller. Pumpar som hämtar, reningsverk som återger. Klosterfjorden. Kattegatt.

Så börjar det om, det som aldrig har slutat. Loppet slutet.

Vi är vatten, vatten är vi.

Av samma vatten.

En, två, tre, mångfald

Om vi glädjefyllt bjuder blommande marker vrår trädgårdar så tar fjärilar bin humlor tacksamt emot och bjuder mångfaldigt tillbaka.

Kan vi lära oss leva och dö väl tillsammans, alla vi folk på planeten, mänskliga och mer-än-mänskliga? Biologisk enfald är ett val. Val kan ändras.

Svinigt

Trängs tätt tillsammans.
De skymtar där bakom galler.
Tätt med varandra i bilen.
Tryne vid tryne.
Sen är det över.

Om mått

Omåttlig hunger på gåvor ur skog och jord och vatten kunde möjligen gå an, så länge verktygen var yxa eller spade eller hink. Men apparaterna är lite större nu. Och många många fler.

”Nå, vad säger man då?”

Allt levande, människor och andra djur och växter, är delar i samma väv. Liv är liv med sin egen mening. Skog, berg, åker, äng och vatten ger livsnödvändiga gåvor, som vi tar emot måttfullt och försiktigt, med respekt och djup tacksamhet.

Löv till löv

”När vi har alla dessa kroppsliga beroenden och relationer som gör det svårt att veta var ’jag’ slutar och ’något annat’ börjar”, sa Kennet. ”Om det är så att vi har tappat känslan för dessa beroenden, om det är så att vi har skapat ekologiska kriser på grund av det, om det är så – då behöver vi sätt att ändra tankarna, sätt att känna och respektfullt erkänna ömsesidighet.”

På en plåtå ovanför en liten ravin där ett av Salängsbäckens källdrag kan anas under flyttblock och mossor stannade vi till – en fin plats för en vattenceremoni, med kungsfågeln, lövsångaren och bofinken i trädskronorna över oss.

Kennet hade samlat droppar av regnvatten i en liten burk av glas, genom att försiktigt skaka grenar, löv, barr, och genom att stryka av vattenhinnan från stam och bark. ”Det är vatten från bok, ek, lönn, björk, gran, tall, rönn, oxel, lärk, en, al, körsbär, plommon och äpple” berättade Kennet. Han hade också bett lönnen om lov att plocka löv så att var och en av oss kunde använda ett av dem som behållare för några droppar vatten. Med vatten och löv uppdukat fick var och en sedan göra sin egen vattenceremoni.

(Ur referat av ”Flow Feelers - studiecirkel i tillämpad ekofeminism för män”, del av [#skimmerochhävror](#) i Viskans vatten och marker)

En liten smula

Jag berättar om en kanin.

En kanin som var en person – Smulan. Hon levde väl och efter eget huvud, energisk som få, envis, grävde nya gångar så det sprutade. Inte alltid snäll mot sina medkaniner.

Som hon ville leva! Men till slut gammal, sjuk, skälvande i mina händer. ”Släpp taget nu, Smulan”, viskade jag. Och då gjorde hon det.

Hennes liv och hennes död är en väsentlig del i min inre ombyggnad: på väg mot en insikt om att människan behöver ta sig ner från sin piedestal, hen är en del av naturen – inte utanför och över den.

Vi behöver lära oss leva väl och dö väl tillsammans
- folk och få.

Var ljus!

Skuggor hotar liv och vatten, hotar marken.
Jorden är den enda arken.

Några tvingades lämna sina förföräldrars platser.
Några tvingades över havet som ägodelar.
Några har lön som knappt räcker till maten.
Några blir förgiftade jobbet.
Några vågar inte gå ut på kvällen.
Några vågar inte vara hemma.
Några föds upp för att bli mat.

Gjorda osynliga. I skugga.

Mikroplast i haven.
Förstörda ekosystem.
Mer koldioxid i atmosfären.
Brinnande byggavfall.
En stads nedlagda täckta soptipp.
Burkar i oförstånd dumpade vid tomtgränsen.
Små små skuggplatser.
Stora skuggplatser.
Skuggor hotar liv och vatten, hotar marken.
Och jorden är den enda arken.

Tänd!
Föreställningen fortsätter nu!

Men tänka sig!

Jag tycker om tänkning, men det är också mycket tröttsamt ibland.

Bäst är det när det bara händer, när spännande saker kommer, som ur ingenting. När tankarna tänker mig, och inte tvärtom.

Men det kan också vara skrämmande att bli tänkt - när hjärnan hela tiden säger sånt jag inte vill höra.

Jag tänkte inte så mycket när jag skrev detta, det mesta var liksom förtänkt och satte bara ihop sig, i just den här ordningen.

Under storskraken

Fjädrarna står ut i nacken som om hon simmade i stark motvind. Ja, storskrakehonan kan klart kallas fågelfrun med fräsiga frisyren. Vi står på bron över Viskan söder om Borås och spanar uppströms mot den utbuktning i flodens lopp som heter Djupasjön. Skrakhonan håller sig i vasskanten, dyker gång på gång, sugen på mer fisk förstås.

Habitat kallar vi det, den plats där en varelse fungerar bäst – platsen den söker, och där den vill vara. Det danska ordet för ett rum i ett hus är værelse. Jag gillar att para ihop det med svenskans varelse. Varelse – værelse, två ord av samma språkliga stam. Den som är, där den är.

Tänk meandrande trögflytande senvintervatten. Tänk militärbyggd mekanoliknande bro på skjutfältet Bråt. Tänk under ytan där skranken söker sin mat. Nej, tänk än djupare.

”Inom dessa utvidgningar av Viskan har tidigare undersökningar visat på höga halter av tungmetaller, olja, näringsämnen och för textilindustrin branschspecifika organiska miljögifter (dioxiner, DDT, dieldrin) i bottensedimenten.” (Kompletterande huvudstudie av förorenade sediment i Viskan, 2011)

Lagrade i Viskans sediment för den som kan läsa gifternas språk. Där ligger de ännu kvar, minnen av hopp om ett annat liv. Men framsteget, vunnet ur slit i fabriker, gömde baksmällan i sig. Nere i bottnarnas mörka arkiv vilar minnet

av flydd industri. Nya kapitel nedtecknas än. I andra floder, som vi slipper se.

Det är så lätt hänt. Att det första man tänker på när man hör ordet "stad" är det där lockande urbana livet. Paris om våren. Berlin med klubbar, med historiska platser som förskräcker och varnar, Stockholm med strömmen och allt sitt vatten. Kulturutbud, butiker, spännande mat från världens hörn. Lätt hänt att tänka på detta – men sällan eller aldrig på de enorma ytorna, skuggplatserna, som måste ödeläggas för att upprätta våra mänskliga urbana habitat. Allt som har behövts av oljehamnar, vatten, avlopp, avfall, försörjningskedjor för livsmedel.

Det är monumentala maskinerier, där inte bara maskiner är maskiner. Även djuren är våra maskiner, matenheter producerade i en industriell process. Kring det urbana finns platserna man inte riktigt vill kännas vid. Marginalerna där människor, som inte kunde eller orkade vara produktionsenheter, kan fastna, slaktsvinen i sina påtvingade habitat, de giftfyllda flodbottenarna – förr skapade "här", skapas ännu i ett "där". Och detta är ett "där" vi gärna slipper känna, bara byxorna blir billiga och blå och bra.

"Den första sedimentationsbassängen i Viskan nerströms Borås är Djupasjön. Stora volymer förorenade sediment har samlats i den norra delen av sjön. Sedimentationshastigheten är stor och de föroreningar som härstammar från äldre utsläpp som kan kopplas till textilindustrin återfinns idag på större djup i sedimenten, överlagrade av ca 0,5 m sediment från senare tid. Mäktigheten av de förorenade sedimenten är stor, upp till ca 4 m."

Storskraken tog sitt værelse, sitt eget rum, i en vattenkant ovanpå, en i allt, av människor skapad baksida, en plats i den skugga som är en förutsättning för våra vanliga liv, som vi känner dem.

Floden är i mig och jag är i den.

Den är en del av mig och jag en del av den.

Varje dag karvar jag en liten bit av världens kropp.

Så liten bit men ändå för stor.

Det är som jag skar mig själv. Och tyckte om när det gör ont.

Tala utan ord

”Jag lever.

Jag lever genom dem som lever i mig.

Av mig och vid mig.”

Jag låter bäcken tala i mig utan ord,

vilket inte gör dess budskap mindre viktigt.

Bäckar talar språk jag inte förstår.

Bäckar talar inte.

Vilket inte gör deras ord mindre trängande.

Nöten

Jag pratade med ekorren på lönngrenen utanför. “Jag skiter i vad du gör med planeten”, sa den, “för jag är ekorre och inte bra på vetenskap och abstrakt tänkande.”

Så tog den ett vanvettskutt från gren till gren, stannade upp och såg mig i ögonen. “Men såna här konster kan jag”, sa den, “och du har dina konster – om du inte tar vara på dina förmågor och försöker rädda livsbetingelserna för dina efterkommande är du ett nöt.”

Sen ett språng igen, och den var borta bakom stammarna.

Teckning: Nicklas Malmberg – mer på

Instagram: <https://www.instagram.com/nicklas.teckningar/>

Lugnet ligger tätt

Samlas vi kring elden och berättar för varandra sagan om den nya tiden. Om den tid då vi ska samlas och berätta för varandra.

Den tid då tiden räcker.

Lugnet ligger tätt.

Tävlingen är över.

Begäret vilar.

Då, när vi blir vuxna barn natur i ett. Nu. Vänta in berättelsen om det vi borde vara.

Kan du höra den? Hör vi den snart?

Det var ett märkvärdigt tjat om att göra det stora och riktiga
När ska jag ge mig ro att söka min lilla bit av det viktiga?

Jag vill va nöjd som en länk i den kedja
som går mellan då och sen
Så vik nu undan, hybris, min ständigt skuggande vän.

Under

Undra

Under

Underland

Under jorden

Underjorden

Förundra

Förundrad

Förändra

Underjorden

Undergång

Underlig

Förunderlig

Föränderlig

Undergång

Föränderbar

Underbar

Undergå

Förändring

Undgå

Undergång

Underjord

Vi – del av

Jag sitter på en stubbe, en mossmössad pall.
Jag blir allt blöt i baken, med tiden rätt kall.
Från mossen i skogen, ja, där ser jag bäcken, på vägen till
havet, dit den vill.

Begrundar världens kretsgång, allt händer igen.
En långsam världens kretsgång och vi – del av den.
Från mossen i skogen, ja, där ser jag bäcken, på vägen till
havet, dit den vill.

Vad måste du?

Hej ekorn, du som äter frö, visst finns du till för mig?
Så jag kan glo och jaga, ja, och kanske skjuta dig
Nej hördu mänska, sicket prat, nej inte är jag din
Jag hämtar lite frö hos dig, det medges utan snack
Jag snor en fågelunge här för sån är min natur
Jag gör nog som jag måste jag, men du, vad måste du?
Du sprider gift och välter berg och plågar grisar, utan tack
Din natur är väljandet, ett mycket plastiskt djur
Se länkar mellan dig och mig och allt och gör det nu
För varje bit av livets väv du tanklöst väljer bort
Så sår du mera framtidsnöd för barnen av din sort
Nu säger ekorn som skuttar där, att mest så är jag min.

Puls

Årspulsen slår sina årslånga slag,
lika säkert som natt följer dag.
Vi ska vara i hösten ännu en stund,
av det skälet att jorden är rund,
följer en bana, och år läggs till år -
inte konstigt att snart är det vår.

Att släpa på en matta

Jag fick något slags fragment, som en scen i en teaterföreställning, i tankarna när jag cyklade hem igår.

Så här: jag började fundera framåt och bakåt i tiden i generationer. Två föräldrar, fyra far-mor-föräldrar, så åtta, sexton, 32, 64, 128, 256, 512, 1024 människor. Och så föreställde jag mig dem som en väv av människor, trådar med en pärla/människa där trådarna delar sig (kanske lite som hängmattan på bilden). Jag tänkte mig att varje människa man ser omkring sig går och släpar på en sådan hängmatta. Om det är en scen med flera människor på, så kanske även de olika hängmattorna hakar i varandra där släkter möts.

Så funderade jag vidare, om jag tänker på min hängmatta - hur hade jag önskat att alla de där pärlorna hade använt sina trådar? Hade jag velat att de hängde tungt, och drog och

försökte välta mig och hålla mig tillbaka? Eller hade jag önskat att de spände ut sig under mig, stöttade mig, försökte hjälpa mig att ligga bekvämt, att pärlorna i sin tid använde de förbindande snörena till att hålla ihop och stötta den framtid de vet ska komma, men som de inte själva ska leva i. Att de tillsammans försökte laga revor i väven.

Slutligen vände jag mig framåt och tänkte på en människa om sju släktled, där jag är en minnespärla i väven som den personen går och släpar på - vad vill den människan att jag ska göra nu?

Detta tänkte jag mig som scen med skådespelare, och med talad text ungefär som den jag här har skrivit. Men kanske vill jag egentligen helt släppa texten, bara behålla människorna och vävarna efter dem på scenen. Kanske istället Gud eller djävulen eller vi alla i kör läser högt ur börsnoteringarna i tidningen? Eller reciterar SCB:s tillväxtsiffror. Eller kanske något om djurrätt. Eller skapelseberättelsen. Eller så är det bara liv och sedan tystnad.

Omtanken

Jag försöker tänka om mig.

Det är inte lätt för den som är marinerad i en kultur där människan ses som alltings mått, mittpunkt, överhuvud - med rätt bruka naturen långt bortom missbruksgränsen.

Men tänk om vi tänker om oss...

Jag tänker om mig.

Och skrattar av det högt i kvällen.

Jag har varit jag ska bli.

Från två till en. Och vid. Utvidgad.

Jag sitter bakom mina ögon och tittar ut.

Där är handen som är jags verktyg.

Där är cykeln som är jags transportör.

Men nej nej nej.

Nej, som ett såll eller genomsläppligt membran.

Jag ska tänka om mig.

Jag är handen.

Jag är cykeln jag trampar och styr den.

Jag är syret i luften jag sög in.

Jag är det som andra minns och vet.

Och jag är deras vida jag.

Vi är varandra om vi vill eller inte.

Inte andra.

Varandra.

I floder som vi slipper se

Lagrade i Viskans sediment för den som kan läsa gifternas språk. Där ligger de ännu kvar, minnen av hopp om ett annat liv. Men framsteget, vunnet ur slit i fabriker, gömde baksmällan i sig. Nere i bottnarnas mörka arkiv vilar minnet av flydd industri. Nya kapitel nedtecknas än. I andra floder, som vi slipper se.

En världslig sak

"Fastän han var världens bästa ångmaskinsskötare råkade han fumla ut en hel liten sjö med sprit på bokhyllan, och muntra, blå lågor dansade kring ångmaskinen, när den där sjön tog eld. Lillebror skrek till och rusade fram.

– Lugn, bara lugn, sa Karlsson och höll avvärijande fram en knubbig hand."

Verkar det inte lite barnsligt att köra Lillebrors ångmaskin så hårt att den exploderar, som Karlsson på taket gjorde?

"Futt-futt-futt, sa ångmaskinen. Den sa det fortare och fortare och fortare, futt-futt-futt. Till sist lät det som om den galopperade, och Karlssons ögon strålade."

Barnsligt? Nej, vuxligt, och med hela planeten till på köpet. Fortare fortare fortare.

– Jo, jo, Lillebror, sa Karlsson, det var verkligen futt-futt-futt det här! Världens bästa ångmaskinssköt...

Längre hann han inte, för just då hördes en förfärlig smäll, och där fanns plötsligt ingen ångmaskin mer utan bara bitar av en ångmaskin kringströdda över hela rummet."

Avgrund

Stora pojkar gråter i smyg.
Avgrunden mellan världen som den är.
Och världen som den skulle vara.
Dit flyter tårarna.
Stora pojkar gråter i smyg.
Tårar dom inte vet om.

Pst

När alla vrålar
Ska jag ropa så tyst
Tänk om det gör att någon hör
Pst.

Tall talar

Lyssna

Lägg örat mot barken

Lyssna noga

Vad säger du mig?

Låt stå

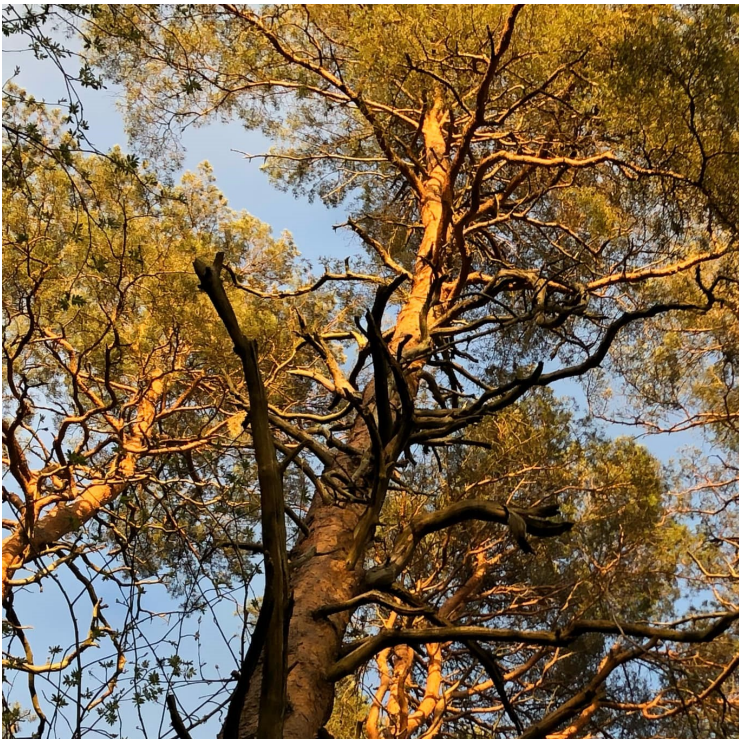
Låt stå

Låt falla

Låt ligga

Länge

Som död är jag skydd och föda åt liv.

Här är både slut och början

Nu får du skriva om du vill. Det finns plats.